

POSLANECKÁ
SNĚMOVNA
PARLAMENTU
ČESKÉ REPUBLIKY

PARLAMENTNÍ
INSTITUT

PŘEHLED SZBP EU

Evropská unie a politika rozšíření

(Vztah k Turecku a zemím západního Balkánu)

Hlavní body agendy SZBP EU

(Aktivity v oblasti Společné zahraniční a bezpečnostní politiky a vnějších vztahů EU)

Přehled SZBP č. 01/2017

1. – 31. leden 2017

autor: Martin Kuta, Pavel Komárek

Obsah:

*HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP
EU* 4

ČINNOST EU V OBLASTI
MÍROVÝCH ROZHOVORŮ V
SÝRII _____ 4

VÝVOJ V MOLDAVSKU _____ 7

KE SJEDNOCENÍ KYPRU _____ 8

K VÝVOJI V LIBYI, SPOLUPRÁCE
V OBLASTI ŘÍZENÍ MIGRACE _ 9

JEDNÁNÍ FAC –
BLÍZKOVÝCHODNÍ MÍROVÝ
PROCES _____ 12

AKTUÁLNÍ VYDÁNÍ:	EDICE: Přehled SZBP EU
Název: Evropská unie a politika rozšíření; Hlavní body agendy SZBP EU; Dokumenty SZBP EU	Typ edice: online, ISSN 2533-4263
Autoři: Kuta, M., Komárek, P.	URL: http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=2
Číslo: Přehled SZBP č. 01/2017	První vydání edice: leden 2005
Datum: 1. – 31. 1. 2017	Frekvence vydání edice: měsíčně
Klíčová slova: ESVČ/EEAS; SZBP, Sýrie; mírové rozhovory; rozhovory; rozšiřování; Moldavsko; Blízký východ; mise; SBOP; migrace; běženci	Zaměření: přehledy Společné zahraniční a bezpečnostní politiky EU
	Jazyk: CZ
	Vydavatel: Kancelář Poslanecké sněmovny, Sněmovní 4, 118 26 Praha 1

PARLAMENTNÍ INSTITUT plní úkoly vědeckého, informačního a vzdělávacího střediska pro Poslaneckou sněmovnu, její orgány, poslance a Kancelář Poslanecké sněmovny, pro Senát, jeho orgány, senátory a Kancelář Senátu. Naše činnosti a produkty uvádíme níže.

Oddělení všeobecných studií	STUDIE Srovnávací studie Analytické studie	ODPOVĚDI NA DOTAZ Stručné odpovědi na dotazy členů Parlamentu	VYBRANÁ TÉMATA Studie zpracované k aktuálním problematikám	MONITORING Vybrané hospodářské měnové a sociální ukazatele	MIGRACE Přehled aktualit v oblasti migrace za vybrané období
	PŘEHLED SZBP Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU	EUROZÓNA+ Přehled ekonomických událostí v EU	PODKLADY pro zahraničně politická jednání	PŘEDNÁŠKY pro zahraniční delegace, PS, Senát	

Oddělení pro evropské záležitosti	STANOVISKA kompatibility nevládních návrhů zákonů s právem EU	KONZULTACE k předkládaným vládním návrhům zákonů	DOKUMENTY EU Výběr z aktů a dokumentů EU zaslaných PS	ZPRÁVY Aktuální agenda v Bruselu	PODKLADY pro jednání výboru na mezinárodní úrovni
--	---	--	---	--	---

Oddělení komunikace a vzdělávání	INFORMAČNÍ STŘEDISKO Informace o činnosti Poslanecké sněmovny a prohlídky budov	ECPRD Spolupráce s Evropským centrem pro parlamentní výzkum a dokumentaci	PŘEDNÁŠKY pro Poslaneckou sněmovnu, pro školy, veřejnost	INFORMAČNÍ MATERIÁLY o fungování Poslanecké sněmovny, o legislativním procesu	ZÁPISY ze schůzí, seminářů, přednášek, kulatých stolů
---	---	---	--	---	---

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

OBSAH

<i>HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU</i>	4
ČINNOST EU V OBLASTI MÍROVÝCH ROZHOVORŮ V SÝRII _____	4
VÝVOJ V MOLDAVSKU _____	7
KE SJEDNOCENÍ KYPRU _____	8
K VÝVOJI V LIBYI, SPOLUPRÁCE V OBLASTI ŘÍZENÍ MIGRACE _____	9
JEDNÁNÍ FAC – BLÍZKOVÝCHODNÍ MÍROVÝ PROCES _____	12

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU

(Aktivity v oblasti Společné zahraniční a bezpečnostní politiky
a vnějších vztahů EU)

ČINNOST EU V OBLASTI MÍROVÝCH ROZHovorŮ V SÝRII

Popis problematiky

Společná pozice EU k dění v Sýrii a ke sjednávání mírových rozhovorů je dlouhodobě stabilní – EU podporuje mírové rozhovory, které se konají pod vedením OSN. Zároveň EU oceňuje aktivity, které vedly k uzavření mírové dohody mezi syrským režimem Bašára Asada a povstalci za přispění Ruska a Turecka.¹ I přes kladné hodnocení sjednání mírové dohody EU na konci loňského roku zdůrazňovala nutnost obnovení mírových rozhovorů pod vedením OSN. Zároveň také vysoká představitelka Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku Federica Mogheriniová jednala s představiteli regionálních států, jejichž podporu mírovým rozhovorům a budoucímu uspořádání Sýrie EU zdůrazňuje.

Syrské mírové rozhovory – jednání v Astaně

S ohledem na dříve sjednaný klid zbraní mezi syrskou vládou a opozicí, ke kterému přispěly Rusko, Turecko a Írán, proběhlo v druhé polovině ledna nepřímé jednání mezi oběma stranami v kazašské Astaně.² Ještě před samotným začátkem jednání odmítla íránská strana účast zástupců Spojených států.³ Tato nevole pravděpodobně pramení z rostoucího napětí mezi oběma stranami ohledně dohody o íránském jaderném programu, které vzrostlo po nástupu nového amerického prezidenta Donalda Trumpa do úřadu. Jednání se ale zúčastnil zvláštní zmocněnec OSN pro Sýrii Staffan de Mistura. Zástupci syrské opozice prohlásili, že pokud rozhovory v Astaně skončí nezdarem, vrátí se k boji. Opoziční zástupci hlavního proudu také uvedli, že za konečný výsledek jednání budou považovat odchod prezidenta Bašára Asada z úřadu a přechod k demokratické vládě pod dohledem OSN.⁴ O sjednání míru a dohody o politickém přechodu výrazně usiluje Turecko, ačkoli syrská vládní delegace důrazně protestuje proti jeho zapojování do bojů na severu země, především proti islamistickým jednotkám.

Jednání v Astaně přineslo závěrečné usnesení o monitorování klidu zbraní v Sýrii, na kterém se dohodli zástupci ruské, turecké a íránské strany, včetně zvláštního zmocněnce de Mistury. Ten prohlásil, že za hlavní mírový proces i nadále považuje jednání pod vedením OSN, které má pokračovat v únoru v Ženevě.⁵ Závěrečné usnesení obsahovalo čtyři hlavní body:

¹ K tomu viz Přehled SZBP prosinec 2017, s. 16–19. ISSN 2533-4263. Dostupný z:

<http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=77743>.

² K tomu viz blíže Přehled SZBP prosinec 2016, s. 16–19. ISSN 2533-4263. Dostupný z:

<http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=77743>.

³ Iran: We don't want the US at Syria peace talks in Astana. Middleeasteye.net [online], 18 January 2017 [cit. 2017-02-08]. Dostupný z: <http://www.middleeasteye.net/news/iran-opposes-us-presence-syria-talks-astana-1393538484>.

⁴ Syria rebels promise to continue fighting if Astana talks fail. Middleeasteye.net [online], 23 January 2017 [cit. 2017-02-09]. Dostupný z: <http://www.middleeasteye.net/news/syrian-opposition-will-only-discuss-ceasefire-astana-says-spokesman-328536237>.

⁵ Russia, Turkey and Iran agree system to monitor Syria ceasefire. Middleeasteye.net [online], 24 January 2017 [cit. 2017-02-08]. Dostupný z: <http://www.middleeasteye.net/news/un-syria-envoy-says-astana-talks-not-far-final-declaration-419796817>.

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

- Zavedení již dříve zvažovaných opatření o dodržování klidu zbraní v praxi, což by znamenalo, že by se Rusko, Írán a Turecko staly garanty klidu a mohly v případě nutnosti i zasáhnout. Země by se tak fakticky rozdělila na sféry vlivu těchto států.
- Pokračování mírových rozhovorů pod vedením OSN.
- Zajištění humanitární pomoci obsazeným a obklíčeným oblastem.
- Potřeba účasti ozbrojených opozičních skupin v mírovém procesu.⁶

Syrská opozice ale odmítla závěrečné usnesení podepsat a přednesla vlastní návrhy.⁷ Zablokované jednání přimělo kazašskou stranu podat návrh na další kolo astanských rozhovorů v květnu letošního roku. Není zcela jasné, zda se tato jednání podaří uskutečnit.⁸ S ukončením rozhovorů v Astaně se opět začalo jednat o obnovení jednání v Ženevě. Tato jednání byla ale posunuta, nemělo se tak stát 8. února, jak již dříve zvláštní zmocněnec de Mistura uvedl, ale až 20. února. Opoziční síly totiž nesouhlasily s tím, aby delegaci opozičních skupin vybíral de Mistura. Z toho důvodu došlo k posunutí termínu rozhovorů, aby opoziční síly vytvořily dostatečně reprezentativní delegaci. Rovněž požadovaly, aby jednání vedla a vyústila k odstoupení současného prezidenta Asada a převodu moci na přechodné vládnoucí těleso.⁹

Jednání v institucích EU

V první dekádě ledna letošního roku proběhlo druhé kolo jednání mezi vysokou představitelkou Mogheriniovou a ministry zahraničí regionálních států – Írán, Saúdská Arábie, Spojené arabské emiráty, Egypt, Jordánsko, Libanon. Ve druhém kole bude navíc Mogheriniová konzultovat situaci s ministry Turecka a Kataru. Cílem rozhovorů je vyjasnit postoje k budoucímu uspořádání země, jednat o způsobu obnovy země včetně stanovení priorit v této činnosti a potvrdit nutnost mírového politického jednání jako jediné možnosti pro dosažení trvalého míru.

Jednání probíhá v souvislosti s blížící se konferencí na podporu Sýrie a regionu, kterou ESVČ plánuje uspořádat v únoru letošního roku v Bruselu.¹⁰ Jednání rovněž probíhají plně v souladu s činností zvláštního zmocněnce de Mistury a odpovídají směru, který pro dosažení míru vytyčila OSN.¹¹ Pravděpodobně se nedá očekávat zveřejnění výsledků jednání. Vysoká představitelka Mogheriniová na konci loňského roku uvedla, že se má jednat především o důvěrná jednání. Za jistý pokrok lze považovat oznámení o proběhnutí těchto jednání.

⁶ Zpracováno na základě JOINT STATEMENT BY IRAN, RUSSIA, TURKEY ON THE INTERNATIONAL MEETING ON SYRIA in Astana, January 23-24, 2017 [cit. 2017-02-08]. Dostupný z: <http://www.aljazeera.com/news/2017/01/astana-joint-statement-iran-russia-turkey-full-170124133951063.html>.

⁷ MAKIEH, Kinda. Syrian rebels say no plan to sign communique at Astana talks. Reuters.com [online], Jan 24, 2017 [cit. 2017-02-08]. Dostupný z: <http://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-syria-communique-idUSKBN1580MV>.

Dále také twitterová komunikace Free Syrian Army, 24. 1. 2017. Dostupný z: <https://twitter.com/FSAPatform/status/823865246511222786>.

⁸ SORBELLO, Paolo. Syrian Sides Snub Final Document at Astana Peace Talks. TheDiplomat.com [online], January 25, 2017 [cit. 2017-02-08]. Dostupný z: <http://thediplomat.com/2017/01/syrian-sides-snub-final-document-at-astana-peace-talks/>.

⁹ Syrian rebels reject peace talks without 'transition of power'. Middleeasteye.net [online], 1 February 2017 [cit. 2017-02-08]. Dostupný z: <http://www.middleeasteye.net/news/syrian-rebels-reject-peace-talks-without-transition-power-148273322>.

¹⁰ ESVČ: Mogherini pushes ahead with regional initiative on Syria, 10/01/2017 [cit. 2017-01-23]. Dostupný z: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage_en/18431/Mogherini%20pushes%20ahead%20with%20regional%20initiative%20on%20Syria.

¹¹ Mogherini towards talks on Syria. Brusselsdiplomatic.com [online], 10 January 2017 [cit. 2017-01-23]. Dostupný z: <https://brusselsdiplomatic.com/2017/01/10/mogherini-towards-talks-on-syria/>.

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

Zasedání FAC k Sýrii

Dne 16. ledna se sešli ministři zahraniční členských států na jednání Rady pro zahraniční věci (FAC). Témata diskuze se dotýkala dění na Blízkém východě.¹² Kromě závěrů k Libanonu, v nichž ministři ocenili zvolení nového libanonského prezidenta Michela Aúna a přípravy na parlamentní volby,¹³ se zabývali mírovými rozhovory v Sýrii. Ocenili konání setkání v Astaně, zároveň ale zdůraznili, že za stěžejní považují setkání v Ženevě pod vedením OSN. Dále ministři ocenili regionální aktéry a jejich podíl na zvládnutí tlaku běženců, stejně jako činnost, kterou vyvíjí v regionu EU (včetně regionálních rozhovorů). Rada se rovněž shodla na uspořádání konference na podporu Sýrie a regionu na jaře letošního roku v Bruselu. Předmětem jednání na této konferenci jsou tři body:

- Politický přechod v zemi na základě jednání v Ženevě;
- Humanitární činnosti, stabilizace a podpora odolnosti, zavádění dříve dohodnutých opatření a shoda na opatření nových;
- Postkonfliktní rekonstrukce a obnova.

Názory přednesené na jednání Rady by měly vyústit ve strategii EU, kterou má vysoká představitelka Mogheriniová a EK představit do dubna letošního roku.

Pomoc EU syrským běžencům

Dle statistik Úřadu vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) se v současnosti na světě nachází 21,3 milionů uprchlíků (včetně 5,2 milionů Palestinců). Tři největší země původu běženců jsou Sýrie (4,9 milionů lidí), Afghánistán (2,7 milionů lidí) a Somálsko (1,1 milionů lidí). Geografické rozmístění zemí původu také nejvíce předurčuje geografické rozmístění zemí, v nichž se nachází nejvíce běženců (Jordánsko, Etiopie, Írán, Libanon¹⁴, Pákistán, Turecko).¹⁵ Vysoká představitelka Mogheriniová na setkání s norským ministrem zahraničí zdůraznila, že EU je připravena finanční asistenci státům, na jejichž území se nacházejí syrští běženci, stejně jako vyvinout další činnosti na jejich pomoc.¹⁶

Vedle toho Finsko hostilo konferenci na podporu Syřanů a regionu v rámci regionálního plánu pro běžence a odolnost pro léta 2017–2018, který iniciovaly agentury OSN. V rámci konference požádaly agentury OSN (především UNHCR) členské státy o příspěvky ve výši až 4,63 miliard USD na financování projektů v Sýrii a sousedních státech.¹⁷

¹² Rada EU: Foreign Affairs Council, 16/01/2017 [cit. 2017-02-08]. Dostupný z:

<http://www.consilium.europa.eu/en/meetings/fac/2017/01/16/>.

¹³ Rada EU: Lebanon: Council adopts conclusions, 16/01/2017 [cit. 2017-02-08]. Dostupný z:

<http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/01/16-conclusions-lebanon/>.

Rovněž viz výše zprávu o syrských běžencích.

¹⁴ FAC v závěrech k Libanonu ocenil činnost vlády v oblasti ochrany syrských běženců. Rada ale podotkla, že nebyly stále splněny podmínky pro bezpečný návrat Syřanů zpět do země.

K tomu viz Rada EU: Lebanon: Council adopts conclusions, 16/01/2017 [cit. 2017-02-08]. Dostupný z:

<http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/01/16-conclusions-lebanon/>.

¹⁵ UNHCR Population Statistics Data Overview. UNHCR.org [online] [cit. 2017-02-08]. Dostupný z:

<http://popstats.unhcr.org/en/overview>.

¹⁶ ESVČ: EU committed to helping refugees, Mogherini says, 30/01/2017 [cit. 2017-02-08]. Dostupný z:

https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/19513/eu-committed-helping-refugees-mogherini-says_en.

¹⁷ Press release: United Nations and Partners Strengthen Commitment to Syrians and Neighbours Affected by Syria Crisis. 3rpsyriacrisis.org [online], Jan 24, 2017 [cit. 2017-02-08]. Dostupný z:

<http://www.3rpsyriacrisis.org/news/press-release-united-nations-and-partners-strengthen-commitment-to-syrians-and-neighbours-affected-by-syria-crisis/>.

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

VÝVOJ V MOLDAVSKU

Popis problematiky

S prezidentskými volbami v zemi, které proběhly na podzim roku 2016, došlo k vytvoření několika konfliktních linií v moldavské politice mezi prezidentem Igiorem Dodonem a vládou Pavla Filipa.¹⁸ Prezident Dodon prohlásil, že bude usilovat o větší sbližování s Ruskem a odklon od užší integrace s EU. Na začátku druhé poloviny ledna 2017 proběhla první oficiální návštěva prezidenta Dodona v Rusku. Na jednání s ruským prezidentem Vladimírem Putinem potvrdil, že v případě vítězství Socialistické strany v následujících parlamentních volbách, které by podle pravidelného harmonogramu měly proběhnout v roce 2018, dojde k přehodnocení podepsané asociační dohody mezi Moldavskem a EU. Dodon uvedl, že dohoda byla podepsána ve spěchu a přispěla ke zhoršení vztahů mezi zemí a Ruskem. Vláda socialistické strany by proto mohla usilovat o sjednání nové dohody.¹⁹ Pozastavení asociační dohody je podle něj logický krok z důvodu jejího vlivu na ekonomickou a obchodní spolupráci s Ruskem.²⁰ Prezident Putin na oplátku přislíbil zrušení embarga na dovoz moldavského zboží, stejně jako pozastavení uplatňování vízové povinnosti pro moldavské občany.

Dodon rovněž uvedl, že dluh za plyn, který Podněstří stále Rusku nesplatilo, považuje za dluh moldavský. Dodon totiž usiluje o vyřešení situace s odtrženým územím Podněstří, k čemuž potřebuje ruskou stranu nakloněnou. Podle něj je totiž možné situaci v Podněstří vyřešit do tří let federalizací země společně s vytvořením další federální jednotky Gagauzie. Politické síly v Moldavsku ale tento pohled nesdílejí.²¹

Postoj prezidenta Dodona odmítly vládní strany, stejně jako předseda vlády Pavel Filip. Premiér Filip zdůraznil, že vláda bude i nadále důsledně prosazovat svou politiku ohledně evropského směřování, na jehož konci má být členství Moldavska v EU. S prezidentem Dodonem nehodlá svou politiku projednávat, pokud prezidentovi není ústavně dán podíl na určitých politických oblastech.²² Demokratická strana (*Partidul Democratic din Moldova*, PDM) ve svém stanovisku uvedla, že prezident Dodon nemá ústavní kompetence pro formování zahraničně-politického směřování země, především s ohledem na Dodonovo rozhodnutí podepsat memorandum o spolupráci a porozumění mezi Moldavskem a Euroasijskou hospodářskou unií, k čemuž by mělo

¹⁸ Viz Přehled SZBP listopad 2016, s. 18. ISSN 2533-4263. Dostupný z:

<http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=108721>.

¹⁹ Dodon in Moscow: Agreements with EU were signed in a hurry. IPN.md [online], 17 Jan 2017 [cit. 2017-01-20].

Dostupný z: <http://ipn.md/en/politica/81571>.

²⁰ Igor Dodon says Association Agreement with EU could be denounced. IPN.md [online], 17 Jan 2017 [cit. 2017-01-20]. Dostupný z: <http://ipn.md/en/politica/81578>.

²¹ K tomu viz PRESIDENT DODON RECOGNIZES TRANSNISTRIAN GAS DEBTS AS MOLDOVA'S AGGREGATE DEBT.

Infotag.md [online], 18 January, 2017 [cit. 2017-01-20]. Dostupný z: <http://www.infotag.md/economics-en/238272/>.

Igor Dodon: Transnistrian conflict can be resolved in three years. IPN.md [online], 17 Jan 2017 [cit. 2017-01-20].

Dostupný z: <http://ipn.md/en/politica/81581>.

PDM: Federalization cannot contribute to reunification of country. IPN.md [online], 18 Jan 2017 [cit. 2017-01-20].

Dostupný z: <http://ipn.md/en/politica/81590>.

²² Moldova: PM Insists Ex-Soviet Republic Wants to Join EU. Nytimes.com [online], Jan. 18, 2017 [cit. 2017-01-20].

Dostupný z: http://www.nytimes.com/aponline/2017/01/18/world/europe/ap-eu-moldova-eu.html?_r=0.

PDM says it is categorically against annulment of Association Agreement with EU. IPN.md [online], 17 Jan 2017 [cit. 2017-01-20]. Dostupný z: <http://ipn.md/en/politica/81580>.

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

dojít na jaře 2017.²³ Zatím není ale jasné, jakou povahu bude spolupráce mezi zemí a Euroasijskou unií mít, zda se bude jednat pouze o pozici pozorovatele, či dojde k návrhu opatření nutných pro vstup Moldavska do unie.

Jednání v institucích EU

EK navrhla uvolnit 100 milionů EUR jako makrofinanční pomoc pro Moldavsko. Z této celkové částky by mělo být 40 milionů EUR poskytnuto jako grant, 60 milionů EUR by mělo být poskytnuto jako střednědobá půjčka s výhodnými podmínkami. Poskytnutí půjčky je podmíněno souhlasem EP a Rady. Návrh EK navazuje na rozhodnutí Mezinárodního měnového fondu (MMF), který v listopadu 2016 schválil svou podporu zemi (půjčka ve výši 178 milionů dolarů). Finanční prostředky by měly být vynaloženy na stabilizaci bankovního sektoru.²⁴ MMF přistoupil k tomuto rozhodnutí na základě závazku moldavské vlády o hospodářské a finanční modernizaci země. Tento závazek přijala vláda v říjnu loňského roku.²⁵

K prohlášení prezidenta Dodona v Moskvě uvedla ESVČ, že asociační dohoda s Moldavskem je zaměřena především na zlepšování ekonomické situace země a na dosahování dalších kladných výsledků spolupráce obou stran.²⁶

KE SJEDNOCENÍ KYPRU

Popis problematiky

Dne 12. ledna byla zahájena konference o sjednocení Kypru, která navazuje na dřívější rozhovory mezi zástupci kyperských Řeků pod vedením Nicose Anastasiadese a kyperských Turků pod vedením Mustafy Akinciho, jejichž poslední kolo se konalo v listopadu loňského roku.²⁷ Dále se rozhovorů účastnili ministři zahraničí Řecka, Turecka a Spojeného království jako garanti rozhovorů a zástupce EU jako pozorovatel. Jednání se věnovalo poslední kapitole rozhovorů – bezpečnosti a garanci sjednocení. Sjednocení ostrova je v současnosti pojato jako vznik kyperské federace, která bude mít dva celky. V rámci jednání došlo mezi oběma stranami k výměně map o budoucím vymezení obou celků federace. Jednání dále přineslo shodu na vytvoření pracovní skupiny na úrovni zástupců obou celků, kteří by měli identifikovat možné sporné body a navrhnout nástroje a opatření, jak tyto body vyřešit. Zahájení činnosti pracovní skupiny se očekávalo 18. ledna.²⁸ Jedním z možných sporných bodů bylo, když turecký prezident Erdogan i přes rozdílné stanovisko Akinciho

²³ VLAS, Cristi. President Dodon agrees to sign memorandum of cooperation between Moldova and Eurasian Economic Union. Moldova.org [online], January 18, 2017 [cit. 2017-01-20]. Dostupný z: <http://www.moldova.org/en/president-dodon-agrees-sign-memorandum-cooperation-moldova-eurasian-economic-union/>.

²⁴ SMULIAN, Mark. IMF extends support to Moldova to boost financial reform. Publicfinanceinternational.org [online], 3 Nov 16 [cit. 2017-01-19]. Dostupný z: <http://www.publicfinanceinternational.org/news/2016/11/imf-extends-support-moldova-boost-financial-reform>.

²⁵ Letter of Intent, Memorandum of Economic and Financial Policies, and Technical Memorandum of Understanding. Imf.md [online], October 24, 2016 [cit. 2017-01-19]. Dostupný z: http://www.imf.md/press/MoldovaLOI_MEFP_TMU_2016.pdf.

²⁶ EU reacts to President Dodon's statements about Association Agreement. IPN.md [online], 18 Jan 2017 [cit. 2017-01-20]. Dostupný z: <http://ipn.md/en/politica/81608>.

²⁷ Přehled SZBP listopad 2016, s. 12. ISSN 2533-4263. Dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=108721>.

²⁸ Statement from the Conference on Cyprus. UNcyprustalks.org [online], 12 January 2017 [cit. 2017-01-23]. Dostupný z: <http://www.uncyprustalks.org/statement-from-the-conference-on-cyprus/>.

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

vedl, že Turecko nehodlá stáhnout svoje jednotky z ostrova. Stalo se tak poté, co v Ženevě Mustafa Akinci ocenil skutečný pokrok v souvislosti s vyjednáváním o sjednocení Kypru.²⁹

K jednání ve dnech 18. a 19. ledna vydal prohlášení zvláštní zmocněnec OSN pro otázku Kypru Espen Barth Eide. Uvedl, že se jednání pracovní skupiny neslo v kladném duchu, ale že se jednotlivé strany rozhodly nezveřejňovat další informace.³⁰ Z jeho dřívějšího vyjádření ale nevyplývá, že by se pracovní skupina výrazně neshodla v otázce územního členění vznikající federace či otázce přítomnosti cizích vojenských jednotek.³¹

Jednání v institucích EU

Vysoká představitelka Mogheriniová vydala k jednání a konferenci prohlášení, v němž průběh ocenila a vyzvala strany, aby se urychleně podařilo tento konflikt uzavřít.³²

K VÝVOJI V LIBYI, SPOLUPRÁCE V OBLASTI ŘÍZENÍ MIGRACE

Popis problematiky

Vláda národní shody byla na základě dohody mezi představiteli dvou konkurenčních parlamentů sestavena na jaře loňského roku.³³ I přes tento relativní úspěch se nepodařilo dosáhnout dalších klíčových opatření, které předpokládala dohoda mezi hlavními politickými aktéry sjednaná v prosinci 2015 v marockém Skhiratu. Ve zprávě nevládní organizace *International Crisis Group* (ICG) z listopadu 2016 se uvádí, že stále nedošlo k naplnění některých ustanovení, včetně vytvoření jednoho parlamentu. I nadále tak přetrvávají dva parlamenty s řadou svých podporovatelů. Dle zprávy ICG se nově napříč libyjskou politickou scénou vede rozdělení příznivců a odpůrců dohody ze Skhiratu. Vedle dvou parlamentů, ze kterých pouze Sněmovna reprezentantů je mezinárodně uznána, se nově také vytvářejí dvě struktury armády.³⁴ Vojenské jednotky loajální generálu Haftarovi, jenž stál na počátku protiislamistického tažení v zemi (včetně angažmá proti původnímu, avšak mezinárodně neuznanému islamistickému parlamentu Všeobecný národní kongres), kontrolují oblast ropných polí v zemi včetně důležitých přístavů na pobřeží Středozemního moře. Vedle těchto jednotek fungují vojenské jednotky, které jsou loajální vládě. Generál Haftar prohlásil, že pokud se bude aktivita jeho vojenských jednotek shodovat s aktivitou vládních jednotek v oblasti boje proti radikálním islamistům, dokáže si představit možnost spolupráce. Právě neschopnost

²⁹ Erdogan: Turkish troops will not be withdrawn from Cyprus. Middleeasteye.net [online], 13 January 2017 [cit. 2017-01-23]. Dostupný z: <http://www.middleeasteye.net/news/erdogan-turkish-troop-withdrawal-cyprus-out-question-1332894749>.

³⁰ Statement by the Special Adviser of the Secretary-General on Cyprus, Mr. Espen Barth Eide. UNcyprustalks.org [online], 19 January 2017 [cit. 2017-01-23]. Dostupný z: <http://www.uncyprustalks.org/statement-by-the-special-adviser-of-the-secretary-general-on-cyprus-mr-espen-barth-eide/>.

³¹ "A watershed moment for the Cyprus negotiations" – press conference by Espen Barth Eide, Special Adviser of the UN Secretary-General on Cyprus. UNcyprustalks.org [online], 13 January 2017 [cit. 2017-01-23]. Dostupný z: <http://www.uncyprustalks.org/a-watershed-moment-for-the-cyprus-negotiations-espen-barth-eide-special-adviser-of-the-un-secretary-general-on-cyprus/>.

³² ESVČ: Mogherini at Cyprus talks stresses "historic opportunity" to end conflict, 12/01/2017 [cit. 2017-01-23]. Dostupný z: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage_en/18526/Mogherini%20at%20Cyprus%20talks%20stresses%20%22historic%20opportunity%22%20to%20end%20conflict.

³³ Viz Přehled SZBP duben 2016, s. 7–9. ISSN 2533-4263. Dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=87897>.

³⁴ The Libyan Political Agreement: Time for a Reset. Crisisgroup.org [online], 4 November 2016 [cit. 2017-02-02]. Dostupný z: <https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/north-africa/libya/libyan-political-agreement-time-reset>.

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

aktérů dohodnout se na bezpečnostních otázkách zatím znemožňuje další zavádění opatření z dohody ze Skhiratu. Generál Haftar v první polovině ledna navázal kontakty s ruskou stranou s cílem prosadit zrušení embarga na dovoz zbraní, které jsou nutnou podmínkou pro účinný boj s teroristickou organizací Islámský stát.³⁵

Mezinárodní společenství i nadále podporuje vládu národní shody a výrazně se angažuje ve stabilizaci země. EU při obnově země a zlepšení bezpečnostní situace spolupracuje i s regionálními aktéry, včetně organizací (viz Liga arabských států).³⁶ Sněmovna reprezentantů ale ještě vládě důvěru nevyslovila, což předpokládala politická dohoda ze Skhiratu. Činnost vlády ale také nepodporovaly finanční instituce v zemi. Vnitropolitická krize tak spočívala v tom, že mezinárodní společenství usilovalo o jediné možné řešení prostřednictvím vlády bez vnímání širších souvislostí a vnitropolitické situace. Dle komentářů není nadále udržitelná vládní politika vyčleňující Haftara a jeho jednotky z řešení celonárodních problémů. Vláda by se měla rovněž zaměřit na bezpečnostní a rozvojové záruky pro východní oblasti libyjského pobřeží. Evropská a americká asistence Libyi je ale dle jiných komentářů značně podmíněna svými zájmy – bojem proti teroristické organizaci Islámský stát a snahou řídit a omezit migrační proudy z Afriky do Evropy.³⁷

Jednání v institucích EU

V druhé polovině ledna proběhlo telefonické jednání mezi vysokou představitelkou Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku Federicou Mogheriniovou a libyjským předsedou vlády národní shody Fayezem al-Sarrajem. Diskutovali o politické a bezpečnostní situaci v zemi, podpoře vládě národní shody od EU, regionální spolupráci a iniciativám, které mají stabilizovat zemi a zvýšit bezpečnost v celém regionu, včetně ochrany libyjských hranic (jak námořních na severu, tak i pevninských na jihu) a řízení migračních proudů.³⁸

O týden později 23. a 24. ledna proběhlo jednání Unie pro Středomoří, jednoho ze dvou regionálních směrů Evropské politiky sousedství. Na tomto setkání vysoká představitelka Mogheriniová uvedla, že od roku 2012 byla především hospodářská spolupráce jádrem Unie. Nyní by mělo i vzhledem k oblastem společného zájmu dojít k posílení politické spolupráce.³⁹

S předsedou vlády al-Sarrajem jednal také po skončení neformálního zasedání Evropské rady 3. února její předseda Donald Tusk. Zdůraznil podporu EU libyjským úřadům a vládě národní shody při stabilizaci země.⁴⁰

³⁵ Libyan general Khalifa Haftar visits Russian aircraft carrier. Middleeasteye.net [online], 11 January 2017 [cit. 2017-02-02]. Dostupný z: <http://www.middleeasteye.net/news/east-libya-strongman-visits-russian-aircraft-carrier-mediterranean-1462353774>.

³⁶ Přehled SZBP prosinec 2016, s. 15–16. ISSN 2533-4263. Dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=77743>.

³⁷ PARGETER, Alison. The Western agenda in Libya has failed: It's time to get the real players round the table. Middleeasteye.net [online], 4 November 2016 [cit. 2017-02-02]. Dostupný z: <http://www.middleeasteye.net/columns/libya-time-new-approach-1669165559>.

³⁸ ESVČ: Federica Mogherini speaks with the Libyan Prime Minister Faye Al Sarraj, 17/01/2017 [cit. 2017-02-02]. Dostupný z: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/18710/federica-mogherini-speaks-libyan-prime-minister-faye-al-sarraj_en.

³⁹ ESVČ: Remarks by Federica Mogherini at the press conference following the Ministerial meeting of the Union for the Mediterranean, 23/01/2017 [cit. 2017-02-02]. Dostupný z: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/19076/remarks-federica-mogherini-press-conference-following-ministerial-meeting-union-mediterranean_en.

⁴⁰ ER: Remarks by President Donald Tusk after his ER meeting with Prime Minister of Libya Faye al-Sarraj, 02/02/2017 [cit. 2017-02-08]. Dostupný z: <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/02/02-tusk-remarks-mtg-libya-pm-al-sarraj/>.

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

Maltský summit, spolupráce EU-Libye v oblasti migrace

S blížícím se neformálním zasedáním Evropské rady na začátku února zveřejnila EK společně s vysokou představitelkou Mogheriniovou návrhy na opatření pro řízení západní a centrální středomořské migrační trasy.⁴¹ Tato iniciativa přišla z důvodu stále vysokého počtu osob, které při pokusu o překonání moře utonou. Opatření se rovněž výrazně dotýkají stabilizace Libye, jak je charakterizoval předseda EK Jean-Claude Juncker. Libye totiž kvůli vnitřní nestabilitě představuje nástupní místo pro 90 % osob, které se na cestu touto trasou vypraví. Vedle zaměření na posílení státních kapacit Libye se opatření dotýkají také širšího regionu, především hranici mezi severoafrickými státy a státy Sahelu.

- Stěžejní je snížení počtu osob pokoušejících se překročit moře, proto EK navrhuje prostřednictvím mise SBOP EUNAVFOR Med Operation Sophia poskytovat asistenci libyjské pobřežní stráží a námořnictvu. EK uvolní 1 milion EUR pro financování programu *Seahorse* (spolupráce jednotlivých států pod iniciativou Španělska).⁴² Dalších 2,2 milionů EUR bude poskytnuto regionálnímu rozvojovému a ochrannému programu v severoafrických zemích a na zřízení koordinačního centra pro námořní záchranné činnosti.
- Poskytnutím asistence programu *Seahorse*, operační koordinací činnosti pobřežních stráží severoafrických států, má dojít k zajištění operační připravenosti boje proti sítím pašeráků a převaděčů lidí na jaře 2017.
- Podpora UNHCR při jeho činnosti a spolupráci s libyjskými úřady při ochraně osob v nouzi, jejich navrácení do zemí původu, podpora Mezinárodní organizace pro migraci (IOM) při její činnosti směřuje k zajištění ochrany osob, které se na migrační trase a především v Libyi již nacházejí. S tím souvisí také rozšíření programů dobrovolných návratů z Libye do zemí původu.
- Rozšíření operační schopnosti mise SBOP EUBAM Libya by mělo dojít ke zlepšení ochrany jižní hranice Libye tak, aby se osoby ani nedostávaly do země. EU by se měla zasadit také o posilování dialogu mezi Libyí a jejími sousedy. Rovněž nesmí zůstat stranou naplňování opatření sjednaných s Nigerem.⁴³
- Rozvoj dialogu mezi severoafrickými státy s ohledem na spolupráci v oblasti migrace.
- Posílení financování Světového fondu EU pro Afriku (EUTF), aby v letošním roce mohly být financovány projekty pro vybavení a zvýšení operační kapacity libyjské pobřežní stráže a zlepšení životních podmínek pro osoby v nouzi nacházející se na migrační trase.

Hlavy členských států o těchto návrzích jednaly na neformálním setkání 3. února a přijaly k tomu závěry.⁴⁴ Po vzoru opatření přijatých na jaře loňského roku v oblasti západobalkánské trasy hlavy států vyzvaly k urychlenému řešení i v oblasti centrálního a západního Středomoří. Stěžejní je stabilizace Libye a navazování a udržování kontaktů se zaměřením na zvládání (řízení) migračních

⁴¹ EK: Managing migration along the Central Mediterranean Route – Commission contributes to Malta discussion, 25 January 2017 [cit. 2017-02-02]. Dostupný z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-134_en.htm.

⁴² Immigration: 'Seahorse' Mediterraneo for border control. Ansamed.info [online], 19 September 2016 [cit. 2017-02-03]. Dostupný z: http://www.ansamed.info/ansamed/en/news/sections/politics/2013/09/19/Immigration-Seahorse-Mediterraneo-border-control_9324814.html.

⁴³ K tomu viz Přehled aktualit v oblasti migrace 9/2016, s. 10–12. ISSN 2533-4166. Dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=77740>.

Dle informací z podzimu 2016 by mělo dojít k rozšiřování podobných opatření jako v Nigeru do Mali. Viz Přehled aktualit v oblasti migrace 1/2017, s. 9. ISSN 2533-4166. Dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=98440>.

⁴⁴ ER: Malta Declaration by the members of the European Council on the external aspects of migration: addressing the Central Mediterranean route, 03/02/2017 [cit. 2017-02-08]. Dostupný z: <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/02/03-malta-declaration/>.

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

toků s partnerskými státy severní a subsaharské Afriky. Vedle výše zmíněných opatření zástupci členských států zdůraznili další rozvoj doplňkové činnosti EU pro asistenci při budování operačních kapacit libyjské pobřežní stráže. K tomu je třeba využít všech možností mise SBOP EUNAVFOR Med Operation Sophia. EU a členské státy se musejí podílet na financování opatření. V neposlední řadě zmínili nutnost pracovat na dalších návratových dohodách. Ocenili rovněž spolupráci členských států s Libyí a dalšími státy na dvoustranné bázi. Další vývoj bude Evropská rada sledovat v rámci maltského předsednictví Radě.

JEDNÁNÍ FAC – BLÍZKOVÝCHODNÍ MÍROVÝ PROCES

Jednání FAC – Blízkovýchodní mírový proces

Ministři zahraničních věcí členských států se na zasedání FAC zabývali možnostmi obnovení blízkovýchodního mírového procesu s ohledem na proběhlou konferenci na toto téma v Paříži 15. ledna. Zopakovali, že EU a členské státy i nadále zastávají názor, že jedinou možností je dvoustátní uspořádání a dosažení všeobecné mírové dohody.

Konference o míru na Blízkém východě v Paříži

Dne 15. ledna se v Paříži na pozvání francouzského ministra zahraničních věcí Jean-Marc Ayraulta sešli zástupci z více než 70 zemí a mezinárodních organizací na plánované konferenci o míru na Blízkém východě. Konference navazuje na dřívější francouzské snahy obnovit mírové rozhovory a dát jim nový impulz.⁴⁵ Jednotliví představitelé diskutovali nad možným řešením izraelsko-palestinského konfliktu.

Konference se ovšem nezúčastnil nikdo ze zástupců Izraele; izraelský premiér Benjamin Netanjahu dokonce označil konferenci za bezvýznamnou. Důvod k tomuto ostrému vyjádření představuje rezoluce Rady bezpečnosti (RB) OSN č. 2334 (2016) z 23. prosince 2016 (viz textové pole).⁴⁶

Na závěr konference bylo přijato společné prohlášení:

- Dvoustátní řešení izraelsko-palestinského konfliktu je jediný možný model, který zajistí trvalý mír.
- Dvoustátní řešení musí naplnit legitimní aspirace obou stran, zahrnující právo Palestinců na

Rezoluce RB OSN č. 2334 (2016), byla přijata hlasy 14 zástupců, zástupkyně Spojených států se v hlasování zdržela. Rezoluce stanovuje, že budování izraelských osad na území obsazeném po šestidenní válce v roce 1967 je nezákonné a představuje flagrantní porušení mezinárodního práva. Dále RB vyzvala obě strany ke zklidnění situace, zřeknutí se silového řešení sporu a vzájemných provokací, společnému boji proti terorismu, posilování vzájemného porozumění a důvěry.

Zástupkyně Spojených států uvedla, že země dlouhodobě spatřuje v dalším osidlování obsazených území bezpečnostní hrozbu pro Izrael. Rezoluce by neprošla přes nesouhlas Spojených států, kdyby nevyzvala ke společnému boji proti terorismu. Zástupce Izraele uvedl, že ti hlasující pro přijetí rezoluce zároveň hlasovali proti mírovým rozhovorům. Dále uvedl, že Izrael bude i nadále demokratickým právním státem s respektem k lidským a občanským právům a bude i nadále usilovat o znovuzískání „země předků“. Ostatní zástupci uvedli, že naopak osidlování představuje největší překážku pro dvoustátní řešení. Podle francouzského zástupce se tempo osidlování v nedávné minulosti zrychlilo a zvýšilo napětí v oblastech. Pro další pokračování mírových rozhovorů je tedy nutné ukončit osidlování a stejně tak zříct se násilí, provokací a teroristické činnosti z obou stran.

⁴⁵ Přehled SZBP červen 2016, s. 7–8. ISSN 2533-4263. Dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=93678>.

⁴⁶ Israel's Settlements Have No Legal Validity, Constitute Flagrant Violation of International Law, Security Council Reaffirms. UN.org [online], 23 December 2016 [cit. 2017-02-09]. Dostupný z: <https://www.un.org/press/en/2016/sc12657.doc.htm>.

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

státnost a suverenitu, ukončení okupace, která byla započata v roce 1967, uspokojení izraelských bezpečnostních nároků a vyřešení všech trvalých otázek statusu na základě rezolucí RB OSN č. 242 (1967), 338 (1973) a dalších relevantních rezolucí.

- Pro mírový proces je významná rovněž Arabská mírová iniciativa (*Arab Peace Initiative*) z roku 2002 jakožto komplexní rámec pro vyřešení arabsko-izraelského konfliktu.⁴⁷
- Mírovému řešení situace přispívají také mezinárodní snahy jako například nedávno přijatá rezoluce RB OSN č. 2334 (2016) odsuzující politiku osídlování (viz výše).
- Je nutná urychlená a účinná reakce na zhoršující se humanitární a bezpečnostní situaci v pásmu Gazy.
- Účastníci vyjádřili ochotu vyvíjet nezbytné snahy pro naplnění dvoustátního řešení a podílet se na udržitelnosti vyjednané mírové dohody, konkrétně naplněním těchto bodů:
 - Evropské privilegované partnerství s Palestinou, finanční podpora Palestině pro budování infrastruktury;
 - Pomoc Palestincům při konsolidaci institucí a institucionálních kapacit;
 - Svolávání izraelských a palestinských fór vedoucích ke zvýšení dialogu mezi oběma stranami a k podpoře občanské společnosti.
- Účastníci vyzývají obě strany sporu, aby usilovaly o naplnění dvoustátního uspořádání.
- Dále vítají bližší spolupráci mezi členy Blízkovýchodního kvartetu (USA, Rusko, EU, OSN) a členy Ligy arabských států a dalšími relevantními aktéry.

Velká Británie vyjádřila ke znění závěrečného usnesení výhrady a nepodepsala jej. Další konference se uskuteční na konci tohoto roku.⁴⁸

⁴⁷ V loňském roce ale izraelský premiér Netanjahu vyzval k její aktualizaci.

Viz Přehled SZBP červen 2016, s. 7–8. ISSN 2533-4263. Dostupný z:

<http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=93678>.

⁴⁸ Conference for peace in the Middle East (15 January 2017). Diplomatie.gouv.fr [online] [cit. 2017-02-09].

Dostupný z: <http://www.diplomatie.gouv.fr/en/country-files/israel-palestinian-territories/peace-process/initiative-for-the-middle-east-peace-process/article/conference-for-peace-in-the-middle-east-15-01-17>.

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz